

Az országos rendőrfőkapitány 30/2019. (VII. 18.) ORFK utasítása a gyűlölet-bűncselekmények kezelésével összefüggő rendőrségi feladatok végrehajtásáról

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 23. § (4) bekezdés c) pontjában, valamint a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 6. § (1) bekezdés b) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a gyűlölet-bűncselekményekkel összefüggő rendőri tevékenység egységes végrehajtása érdekében kiadom az alábbi utasítást:

I. FEJEZET

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. Az utasítás hatálya kiterjed:
 - a) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv központi szervére (a továbbiakban: ORFK);
 - b) a Készenléti Rendőrségre;
 - c) a Repülőtéri Rendőr Igazgatóságra;
 - d) a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságokra;
 - e) a rendőrkapitányságokra;
 - f) a határrendészeti kirendeltségekre.

2. Az utasítás alkalmazásában:
 - a) *előítélet-indikátorok*: olyan tények vagy objektív körülmények, amelyekből arra lehet következtetni, hogy egy bűncselekményt részben vagy teljes mértékben előítéletes indítékból követték el;
 - b) *előítélet-indikátorok listája*: az előítéletes indítékkal elkövetett gyűlölet-bűncselekmények felismerésében és bizonyításában nyújt segítséget, bármely elem meglelte önmagában az előítéletes indítékot nem bizonyítja, azonban már egy előítélet-indikátor észlelése is indokolja a nyomozás előítéletes indíték vizsgálatára történő kiterjesztését;
 - c) *gyűlölet-bűncselekmény*: a lelkiismereti és vallásszabadság megsértése, a közösség tagja elleni erőszak, a közösség elleni uszítás, a nemzetiszocialista vagy kommunista rendszerek bűneinek nyilvános tagadása, nemzeti jelkép megsértése, önkényuralmi jelkép használata, továbbá minden olyan személy vagy vagyon elleni bűncselekmény, ahol a bűncselekmény áldozatának, helyszínének vagy tárgyának kiválasztása mögött az áldozat, a helyszín vagy a tárgy meghatározott csoporthoz való vélt vagy valós tartozása, e csoporthoz fűződő kapcsolata vagy e csoport számára nyújtott támogatása áll, amely a csoport bármely olyan tulajdonságán alapul, amelyben a csoport tagjai osztoznak, így a tagok vélt vagy valós faji hovatartozása, nemzeti vagy etnikai származása, nyelve, bőrszíne, vallása, neme, nemi identitása, kora, értelmi vagy testi fogyatékosága, szexuális irányultsága vagy más hasonló tulajdonsága;
 - d) *gyűlöletcsoport*: olyan szervezett, formális vagy informális csoport, amely a gyűlöletre alapozva valamely ideológia nevében szóbeli, szimbolikus vagy fizikai agressziót valósít meg, vagy erre hív fel, emberek meghatározott csoporthoz való vélt vagy valós tartozása, e csoporthoz fűződő kapcsolata vagy e csoport számára nyújtott támogatása miatt, amely a csoport bármely olyan tulajdonságán alapul, amelyben a csoport tagjai osztoznak, így a tagok vélt vagy valós faji hovatartozása, nemzeti vagy etnikai származása, nyelve, bőrszíne, vallása, neme, nemi identitása, kora, értelmi vagy testi fogyatékosága, szexuális irányultsága vagy más hasonló tulajdonsága;
 - e) *gyűlölet motiválta incidens*: olyan előítélet-motivált cselekmény, amellyel az elkövető nem valósít meg büntető törvénykönyvi tényállást.

II. FEJEZET

RÉSZLETES RENDELKEZÉSEK

3. A rendőr eljárása során valamennyi bűncselekmény esetén köteles mérlegelni az előítéletes indíték esetleges jelenlétét. Ha a bűncselekménnyel összefüggésben előítélet gyanúja merül fel, úgy a nyomozó hatóságnak a tényállás felderítése során figyelmet kell fordítani az előítéletes indíték megállapíthatóságának tisztázására.

4. Ha az elsődleges adatok alapján gyűlölet-bűncselekmény gyanúja állapítható meg, a büntetőeljárás lefolytatása során kiemelt figyelmet kell fordítani az áldozat, valamint – az eljárás alapjául szolgáló cselekmény nyilvánosságra kerülése esetén – az áldozattal azonos, a gyanúsított előítéletének tárgyát képező tulajdonságokkal rendelkező csoportok irányában olyan tartalmú üzenet közvetítésére, amely szerint a gyűlölet-bűncselekmények minden esetben kivizsgálásra kerülnek.
5. A gyűlölet motiválta incidens gyanúja esetén a potenciálisan veszélyt jelentő helyzet közömbösítése, illetve az előítéleten alapuló bűncselekmények elkövetésének megelőzése érdekében a rendőr köteles soron kívül megtenni a feladatkörébe tartozó intézkedéseket, a feladatkörén esetlegesen túlmutató intézkedéseket pedig köteles a döntésre jogosultnál kezdeményezni.
6. A gyűlölet motiválta incidensek vagy gyűlölet-bűncselekmények érintettjei előtt a rendőr nem tehet – akár tagadó, akár megerősítő – nyilatkozatot arra vonatkozóan, hogy gyűlölet-bűncselekmény történt-e.
7. Az intézkedő rendőr az áldozattal nyugodt, objektív és a szakszerűség keretein belül az áldozatot támogató kommunikációt köteles folytatni. A rendőr az áldozat viselkedésével, kultúrájával, származásával, közösségével kapcsolatban nem jeleníthet meg személyes értékítéletet, köteles tartózkodni a sztereotip, előítéletet hordozó vagy az áldozat hibáztatására utaló szavak és kifejezések használatától.
8. Gyűlölet motiválta incidens felmerülése esetén a helyszíni intézkedésről készült rendőri jelentésben rögzíteni, valamint a büntetőeljárás során vizsgálni kell a gyűlölet-bűncselekmények felismerését segítő alábbi előítélet-indikátorokat:
 - a) a sértett vagy más tanú észlelése, véleménye, különös tekintettel az esetleges szégyenérzetből fakadó sértetti elfedésre;
 - b) a gyanúsított jellemzői, megjelenése, megnyilvánulása a cselekménnyel összefüggésben, különösen az általa használt többletelemet hordozó gesztusok, általa viselt ruházat, alkalmazott verbális megnyilvánulások;
 - c) a gyanúsított és a sértett közötti vélt vagy valós csoportkülönbség, amely kiterjedhet a sértett érdekében fellépő vagy hozzá tartozó személyekre is;
 - d) a sértett megjelenése, viselkedése, így jellemzően az általa preferált/megválasztott helyszín, az általa használt idegen nyelv vagy akcentus, faji, vallási hovatartozást szimbolizáló ruházat;
 - e) a gyanúsított előítéletes beállítottsága, amelyre utalhatnak általa látogatott programok/rendezvények, preferált zenekarok, olvasmányok, közösségimédia-felületek;
 - f) szervezett gyűlöletcsoportok részvétele, amelyre utalhat a gyanúsított csoport szimbolikáját hordozó megjelenése, gesztusai, illetve a csoport maga (elkövetésben való szerepvállalással);
 - g) a cselekmény helyszíne, amely utalhat a sértett közösségi hovatartozására, vagy köthető korábban elkövetett gyűlölet-bűncselekményhez;
 - h) a cselekmény időpontja, amely kapcsolódhat a sértetti közösség ünnepeihez, rendezvényeihez vagy a gyanúsított által preferált történelmi eseményekhez;
 - i) az erőszak mértéke, módja, eszköze, elsősorban annak eltúlzott vagy különösen megalázó, öncélú vagy szimbolikus eszközökkel kivitelezett módja;
 - j) a nyilvánosság, amely elsősorban az elkövetői üzenetet hivatott közvetíteni;
 - k) más indíték hiánya, így különösen ismeretlen sértett előzmény nélküli bántalmazása, megalázása.
9. A helyszínen intézkedő rendőr általános intézkedési kötelezettségén túl
 - a) biztosítja az áldozatokat, a szemtanúkat, valamint a gyanúsítottak biztonságát;
 - b) az előítélet-indikátorok alapján azonosítja, és jelentésében kellő részletességgel rögzíti az összes olyan bizonyítékot, amely az előítélet-motiváció jelenlétére utalhat;
 - c) megállapítja és rögzíti az áldozat, a tanúk és a gyanúsítottak személyazonosságát, lehetőség szerint védve a tanúk és az áldozat anonimitását;
 - d) jelentésében rögzíti a korábbi hasonló cselekmények előfordulását a bűncselekmény elkövetésének környezetében, valamint az áldozat vagy a vele azonos, az elkövetett cselekmény előítéletének tárgyát képező tulajdonságokkal rendelkező csoportok ellen esetlegesen korábban elkövetett cselekményt,

- a helyszínen lévők megjelenését, példálózó jelleggel a viselkedésüket, szószzerinti kijelentéseiket, nonverbális megnyilvánulásait;
- e) az áldozat speciális szükségleteinek szem előtt tartásával kellő mértékű tájékoztatást ad az áldozatnak a rendőri intézkedés menetéről, a Rendőrséggel történő kapcsolattartás lehetőségeiről;
 - f) a gyűlölet-bűncselekmény gyanúját jelenti a tevékenységirányítási központnak.
10. A szolgálatparancsnok
- a) szolgálata megkezdésekor tájékozódik azon releváns információkról, amelyek az érintett rendőri szerv illetékességi területén gyűlölet-bűncselekmény elkövetésére utalhatnak;
 - b) a bűncselekmény helyszínén intézkedő alárendelt rendőri állomány irányítása során kiemelt figyelmet fordít az előítélet-indikátorok feltárására;
 - c) feltételezett gyűlölet-bűncselekmény esetén a már rendelkezésre álló elsődleges adatok alapján tájékoztatja a helyszíni intézkedést lefolytató rendőri állományt a feltárandó előítélet-indikátorokról, utasítást ad azok feltárására és jelentésben történő részletes rögzítésére, amelynek megtörténtét a parancsnoki revízió során ellenőrzi;
 - d) bűncselekmény helyszínén észlelt előítélet-indikátorok esetén intézkedik azok lehetőség szerint fényképpel vagy hang- és képfelvétellel történő rögzítésére;
 - e) beszámoltatás során köteles a helyszínen foganatosított intézkedésnek a jelen utasítás szerinti szakszerűségéről is meggyőződni.
11. A büntetőeljárás során a rendőr
- a) feltárja és részletesen dokumentálja az előítélet-indikátorokat, a cselekmény motivációjára utaló jeleket és bizonyítékokat;
 - b) kiemelt hangsúllyal vizsgálja az áldozat különleges bánásmódra való igényét;
 - c) az áldozat speciális szükségleteinek szem előtt tartásával tájékoztatja az áldozatot a nyomozás menetéről, a nyomozó hatósággal történő kapcsolattartási lehetőségekről;
 - d) a tanúkihallgatások során vizsgálja és rögzíti az áldozat és a tanúk észlelését a gyanúsított esetleges indítékára vonatkozóan;
 - e) a tanúk felkutatása céljából a közösség bevonásával szükség esetén felhívást tesz közzé;
 - f) együttműködik más bűnüldöző szervekkel a gyűlölet-bűncselekmény jellemzőinek és a gyűlöletcsoportok esetleges érintettségének feltárása érdekében;
 - g) feltárja az áldozat és a gyanúsított közötti különbségeket, ideértve a gyanúsított által vélt vagy valós különbséget, az adott környéken elkövetett hasonló eseményeket, az esemény egybeesését a támadott tulajdonsághoz kapcsolódó valamely ünneppel vagy különleges jelentőségű dátummal;
 - h) szükség szerint nyílt forrású adatgyűjtést végez az Interneten a gyanúsított előítéletére vonatkozóan;
 - i) a gyanúsított tartózkodási helyén, ismeretségi körében adatgyűjtést végez a gyanúsítottak az általa támadott közösséghez fűződő viszonyával kapcsolatban;
 - j) intézkedik minden olyan, a gyanúsított birtokában lévő bizonyíték dokumentálására, szükség szerint lefoglalására, amely a gyanúsított esetleges előítéletét alátámaszthatja;
 - k) az áldozatnak tájékoztatást ad a rendelkezésre álló, az állam és a civil szervezetek által nyújtott, az áldozat védelmét és támogatását biztosító lehetőségekről;
 - l) értesíti a gyűlölet-bűncselekmények területi szakvonalartartóját a büntetőeljárás megindításáról.
12. Az eljárás során a különleges személyes adatra vonatkozó kérdés az eljárásban érintetteknek feltehető, és az arra adott válasz jegyzőkönyvezhető, ha az a konkrét ügy megítélése szempontjából releváns tény bizonyítása céljából szükséges, valamint a tény kiderítéséhez elengedhetetlen, és arra alkalmas. A rendőr intézkedése, eljárása során az áldozat méltóságát, szükségleteit és érzékenységét szem előtt tartva kizárólagosan az esemény feltárása és bizonyítása céljából és csak a szükséges és elengedhetetlen mértékben rögzíti a támadott vélt vagy valós tulajdonságot.
13. Minden rendőrkapitányságon mentort kell kijelölni a gyűlölet-bűncselekmények felismerésének elősegítése céljából, akinek személyéről és elérhetőségéről a rendőrkapitányság állományát tájékoztatni kell.

14. Az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Főosztály Bűnügyi Osztályon egy fő országos szakvonalvezetőt kell kijelölni. A megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságokon legalább egy fő területi gyűlölet-bűncselekmény szakvonaltartót kell kijelölni, akiknek személyéről és elérhetőségéről az illetékességi területén található helyi rendőri szerveket, valamint az országos szakvonalvezetőt tájékoztatni kell.
15. A gyűlölet-bűncselekmények területi szakvonaltartója megismeri és figyelemmel kíséri az Alkotmánybíróság, valamint a bíróságok gyűlölet-bűncselekménnyel kapcsolatos döntéseit, valamint az érintett területi szerv illetékességi területén
- figyelemmel kíséri az elkövetett bűncselekményeket, és amennyiben fel nem ismert gyűlölet-bűncselekményt észlel, haladéktalanul intézkedik a bűncselekmény helyes büntetőjogi minősítésének kezdeményezésére;
 - figyelemmel kíséri a gyűlölet-bűncselekményekre vagy gyűlölet motiválta incidensekre vonatkozó médiamegjelenéseket;
 - figyelemmel kíséri a szervezett gyűlöletcsoportok és tagjaik tevékenységét, és jogsértés gyanújának észlelése esetén megteszi a szükséges intézkedéseket;
 - az elkövetett gyűlölet-bűncselekményeket rövid úton jelenti a gyűlölet-bűncselekmények országos szakvonalvezetőjének;
 - szakirányítja és ellenőrzi a gyűlölet-bűncselekmények elkövetése miatt indult büntetőeljárásokat;
 - a területi intranetes oldalakon gondoskodik a gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos tájékoztatók, segédletek elérhetőségéről;
 - szolgálatot teljesítő rendőri állomány részére a gyűlölet-bűncselekmények tárgyában szervezett képzéseken közreműködik, kiemelt figyelmet fordítva az állomány megfelelő szakmai ismeretének kialakítására és fenntartására.
16. A gyűlölet-bűncselekmények országos szakvonalvezetője
- figyelemmel kíséri az elkövetett bűncselekményeket, és amennyiben fel nem ismert gyűlölet-bűncselekményt észlel, haladéktalanul intézkedik a bűncselekmény helyes büntetőjogi minősítésének kezdeményezésére;
 - figyelemmel kíséri a gyűlölet-bűncselekményekre vagy gyűlölet motiválta incidensekre vonatkozó médiamegjelenéseket;
 - figyelemmel kíséri a szervezett gyűlöletcsoportok és tagjaik tevékenységét, és jogsértés gyanúja esetén megteszi a szükséges intézkedéseket;
 - szakirányítja és ellenőrzi a gyűlölet-bűncselekmények elkövetése miatt indult büntetőeljárásokat;
 - gondoskodik a Rendőrség intranetes oldalán a gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos tájékoztatók, segédletek elérhetőségéről;
 - a rendészeti szolgálati ág bevonásával évi rendszerességgel szakmai továbbképzést szervez a gyűlölet-bűncselekmények területi szakvonaltartóinak.

III. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

17. Ez az utasítás a közzétételét követő hónap első napján lép hatályba.
18. A rendőri szervek vezetői az utasításban foglaltakra tekintettel kötelesek felülvizsgálni a szervezeti és működési szabályzatukat és az érintett szervezeti elemek ügyrendjeit, és az esetlegesen szükséges módosításokat legkésőbb az utasítás hatálybalépését követő 60 napon belül végre kell hajtani.
19. A rendőri szervek vezetői intézkednek az utasítás hatálybalépését követő egy hónapon belül a közrendvédelmi és bűnügyi állománynak az utasításban foglaltak dokumentált módon történő oktatására.

20. A rendőri szervek vezetői dokumentált módon intézkednek a közrendvédelmi és bűnügyi állomány vonatkozásában az előítélet-indikátorok listája használatának, valamint a gyűlölet-bűncselekmények jellemzőinek 2019. december 31. napjáig, majd azt követően évente legalább egy alkalommal történő oktatására.
21. A megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok az utasítás hatálybalépését követő 60 napon belül dokumentált módon intézkednek a szolgálatparancsnoki, valamint az állandó vagy ideiglenes jelleggel szolgálatparancsnoki feladatokat ellátó állomány vonatkozásában az előítélet-indikátorok listája használatának, valamint a gyűlölet-bűncselekmények jellemzőinek oktatására.
22. A gyűlölet-bűncselekmények országos szakvonalvezetője az utasítás hatálybalépését követő 8. napig intézkedik a gyűlölet-bűncselekmények felismerését segítő – magyarázattal és példákkal ellátott – előítélet-indikátorok listájának hozzáférhetővé tételére a Rendőrség intranetes oldalán.

Dr. Balogh János r. vezérőrnagy s. k.,
országos rendőrfőkapitány

**Az országos rendőrfőkapitány 31/2019. (VII. 18.) ORFK utasítása
a megkülönböztető és figyelmeztető jelzést adó készülékek felszerelése és használata engedélyezésével,
illetve ellenőrzésével összefüggő rendőri feladatokról szóló 1/2017. (I. 8.) ORFK utasítás módosításáról**

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 23. § (4) bekezdés c) pontjában, valamint a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 6. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltak alapján a megkülönböztető és figyelmeztető jelzést adó készülékek felszerelése és használata engedélyezésével, illetve ellenőrzésével összefüggő rendőri feladatokról szóló 1/2017. (I. 8.) ORFK utasítás módosítására kiadom az alábbi utasítást:

1. A megkülönböztető és figyelmeztető jelzést adó készülékek felszerelése és használata engedélyezésével, illetve ellenőrzésével összefüggő rendőri feladatokról szóló 1/2017. (I. 8.) ORFK utasítás (a továbbiakban: Utasítás) 8. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
„8. Az engedélyező hatóság a megkülönböztető és figyelmeztető jelzést adó készülék felszerelésének engedélyezése során a Rendelet 1. § a)–b) pontjának, továbbá a 4. § (3) bekezdésének figyelembevételével meghatározza a készülék típusát és üzem módját.”
2. Az Utasítás 3. alcíme helyébe a következő rendelkezés lép:
„3. A jogosultság bejegyzésének szabályai
17. A Rendelet 3. § (1) bekezdés c) és k)–l) pontja alapján megkülönböztető jelzéssel felszerelt rendőrségi gépjárművek vonatkozásában a Rendelet 12. §-ában előírt jogosultság bejegyeztetési kötelezettség teljesítésére irányuló kérelemnek tartalmaznia kell a Rendőrség gépjármű szabályzatáról szóló ORFK utasításban meghatározott Nyilvántartási jegyzék vezetésére kötelezett szerv vezetőjének nyilatkozatát (a továbbiakban: nyilatkozat) arra vonatkozóan, hogy az adott gépjárművel mely – a Rendeletben meghatározott – közérdekű feladatot látják el.
17/A. A járműnyilvántartásba a 17. pontban foglaltak szerinti bejegyeztetést a nyilatkozat és a gépjármű műszaki vizsgáztatását igazoló adatlap bemutatásával a közlekedési igazgatási hatóságnál a gépjármű üzemeltetésének kell végrehajtani. A gépjármű üzemeltetési céljának megváltozása esetén az üzemeltetőnek a jogosultság megszűnésének bejegyeztetéséről is gondoskodnia kell.”